

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ СТУПЕНЮ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЇХ ІМПАРИТЕТНОЮ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЄЮ

© 2015 КУПРИНА Н. М., КАТКОВА Н. В.

УДК 65.011

Куприна Н. М., Каткова Н. В. Комплексний підхід до оцінювання ступеню трансформації діяльності підприємств у системі управління їх імпаритетною реструктуризацією

У статті розглядаються сучасні підходи до оцінювання ефективності діяльності підприємства через формування системи показників саме для комплексного оцінювання, проведення фрактального та факторного аналізу з метою визначення ступеню трансформації діяльності підприємства та його персистентності в системі управління імпаритетною реструктуризацією підприємств харчової промисловості. Отримав подальший розвиток методичний підхід до проведення аналізу ефективності використання основних засобів підприємства. Запропонований методичний підхід оцінювання ефективності використання основних засобів підприємства дозволяє не тільки проводити якісний факторний аналіз, але й показує основні напрямки зростання рентабельності основних засобів, а вивчення змін структурних компонентів дозволяє з'ясувати, які параметри діяльності найбільшою мірою вплинули або могли б вплинути на ефективність основного капіталу підприємства.

Ключові слова: ефективність діяльності підприємства, трансформація діяльності підприємства, система показників, фрактали, фрактальні показники, факторний аналіз, основні засоби, конкурентоспроможність.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Формул.:** 5. **Бібл.:** 11.

Куприна Наталія Михайлівна – кандидат економічних наук, декан факультету економіки, бізнесу і контролю, Одеська національна академія харчових технологій (вул. Канатна, 112, Одеса, 65039, Україна)

E-mail: k.natali_@ukr.net

Каткова Наталія Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і економічного аналізу, Національний університет кораблебудування ім. Адмірала Макарова (пр. Героїв Сталінграда, 9, Миколаїв, 54025, Україна)

E-mail: orfeykat@ya.ru

УДК 65.011

Куприна Н. М., Каткова Н. В. Комплексный подход к оценке степени трансформации деятельности предприятий в системе управления их импаритетной реструктуризацией

В статье рассматриваются современные подходы к оценке эффективности деятельности и конкурентоспособности предприятия через формирование системы показателей именно для такой комплексной оценки, проведение фрактального и факторного анализа с целью определения степени трансформации деятельности предприятия и его персистентности в системе управления импаритетной реструктуризацией предприятий пищевой промышленности. Получил дальнейшее развитие методический подход к проведению анализа эффективности использования основных средств предприятия. Предложенный методический подход оценки эффективности использования основных средств предприятия позволяет не только проводить качественный факторный анализ, но и показывает основные направления роста рентабельности основных средств, а изучение структурных изменений компонентов позволяет выяснить, какие параметры деятельности в наибольшей степени повлияли или могли бы повлиять на эффективность основного капитала предприятия.

Ключевые слова: эффективность деятельности предприятия, трансформация деятельности предприятия, система показателей, фракталы, фрактальные показатели, факторный анализ, основные средства, конкурентоспособность.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Формул.:** 5. **Библ.:** 11.

Куприна Наталья Михайловна – кандидат экономических наук, декан факультета экономики, бизнеса и контроля, Одесская национальная академия пищевых технологий (ул. Канатная, 112, Одесса, 65039, Украина)

E-mail: k.natali_@ukr.net

Каткова Наталья Владимировна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры учета и экономического анализа, Национальный университет кораблестроения им. Адмирала Макарова (пр. Героев Сталинграда, 9, Николаев, 54025, Украина)

E-mail: orfeykat@ya.ru

UDC 65.011

Kuprina N. M., Katkova N. V. Integrated Approach to Assessing the Degree of Transformation of Enterprises' Activity in the System of Imparity Restructuring Management

The article considers current approaches to assessing the efficiency and competitiveness of enterprise by means of establishing a dedicated system of indicators for integrated assessment, conducting of fractal analysis and factor analysis in order to determine the degree of transformation of enterprise's activity and its persistence in the system of imparity restructuring management at the enterprises of the food industry. Development of methodical approach to conducting the analysis of efficiency of using the fixed assets of enterprise has been taken further. The proposed methodical approach to assessing the effectiveness of using the fixed assets of enterprise allows not only to carry out a qualitative factor analysis, but also shows the main directions of growth in profitability of the fixed assets, while studying the structural changes of components helps to determine, which activity parameters have affected the most or could affect efficiency of the enterprise's equity capital.

Key words: efficiency of enterprise's activity, transformation of enterprise's activity, system of indicators, fractals, fractal parameters, factor analysis, fixed assets, competitiveness.

Pic.: 1. **Tabl.:** 2. **Formulae:** 5. **Bibl.:** 11.

Kuprina Natalia M. – Candidate of Sciences (Economics), Dean of the Faculty of Economics, Business and Control, Odesa National Academy of Food Technology (vul. Kanatna, 112, Odessa, 65039, Ukraine)

E-mail: k.natali_@ukr.net

Katkova Natalia V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Accounting and Economic Analysis, Admiral Makarov National University of Shipbuilding (pr. Geroyiv Stalingrada, 9, Nikolaeiv, 54025, Ukraine)

E-mail: orfeykat@ya.ru

Забезпечення економічної безпеки функціонування підприємств харчової промисловості в сучасних умовах є важливим завданням не тільки для об'єктів національної економічної системи (на мікрорівні та мезорівні), але й саме економіки країни (на макрорівні). Таке твердження визвано суттєвістю впливу

результативності, ефективності діяльності підприємств даної галузі та їх конкурентоспроможності на рівень ефективності та стабільності стану і розвитку економіки країни як економічної системи, а також економічної та продовольчої безпеки України.

Результати дослідження [1 та ін.] підтверджують необхідність проведення реструктуризації підприємств харчової промисловості не тільки для підвищення конкурентоспроможності та ефективності їх діяльності, а саме для її забезпечення на внутрішньому ринку і для захисту від експансії іноземних товаровиробників. Застосування комплексу заходів реструктуризації дозволить адаптувати промислові підприємства до нових умов зовнішнього і внутрішнього середовища функціонування підприємства, що швидко змінюються під впливом глобалізаційних процесів на економіку України.

Прийняття рішення про ступінь трансформації діяльності підприємств харчової промисловості та проведення їх імпаритетної реструктуризації неможливе без створення та формування системи показників для комплексного оцінювання ефективності діяльності підприємств та їх конкурентоспроможності.

Аспектам класифікації та створення системи показників для оцінювання ефективності діяльності підприємств присвячені праці іноземних та вітчизняних вчених, а саме: М. Альберта, М. С. Білика, І. А. Бланка, Б. В. Буркинського, А. І. Бутенка, О. О. Вороніна, А. Г. Гончарука, І. І. Грузнова, К. С. Дойчевої, А. Г. Загороднього, І. Я. Каца, Г. І. Кіндрацької, А. Є. Когута, М. Х. Мескона, Ю. О. Мельника, П. В. Осипова, С. Ф. Підкропийного, Т. М. Ступницької, Ф. Хедоурі та ін., а оцінюванню конкурентоспроможності підприємства за допомогою обраної системи показників – Б. В. Буркинського, К. О. Васюковської, Т. М. Гамма, Л. М. Закревської, Дж. М. Кларка, Є. В. Лазаревої, О. П. Латкіна, Ш. Ш. Магомедова, О. О. Меліха, М. Г. Молла, Л. В. Пашенко, Н. О. Пустової, Р. А. Фатхутдінова, Т. Б. Харченко та ін., але питання формування системи показників для комплексного оцінювання ефективності діяльності та конкурентоспроможності є дискусійними та не втрачають своєї актуальності в сучасних умовах.

Актуальність виділених питань та необхідність подальших досліджень зумовили вибір напрямку і мети даного дослідження. Метою статті є обґрунтування формування системи показників для комплексного та достовірного оцінювання ефективності діяльності та конкурентоспроможності підприємств у системі управління імпаритетною реструктуризацією підприємств харчової промисловості України та проведення їх факторного аналізу.

Як показали дослідження, при проведенні реструктуризації підприємств різних галузей промисловості науковці, як правило, спираються на результати фінансового аналізу, який охоплює аналіз фінансових результатів діяльності підприємства, аналіз фінансового стану підприємства, аналіз ділової активності та ефективності діяльності, а в деяких випадках – комплексний аналіз господарської діяльності. Варіативність методик проведення фінансового аналізу (методики А. А. Ветрова, Г. І. Кіндрацької, Е. С. Стоянової, Г. В. Савицької, А. Д. Шеремета і Р. С. Сайфуліна, Ю. С. Цал-Цалко та ін.) дозволяє, з одного боку, вибрати показники і напрям дослідження, з іншого боку – створюють труднощі у виконанні якісного аналізу діяльності підприємства при проведенні його реструктуризації [2, с. 59].

Підхід до структурування дослідження діяльності підприємства, як економічного об'єкта, залежно від рівня оцінювання конкурентоспроможності підприємства потребує виділити внутрішню конкурентоспроможність підприємства, що охоплює дослідження його діяльності на макро-, мезо-, мікро- і міні-, наноекономічних рівнях, і зовнішню конкурентоспроможність – на мега- і міжнародно-економічному рівнях. Використання такого підходу до оцінки конкурентоспроможності підприємств вимагає формування системи показників її оцінки, в якій необхідно виділити такі показники, що характеризують конкурентоспроможність підприємства залежно від рівня такого дослідження [3].

Економічний аналіз, як інструмент проведення імпаритетної реструктуризації підприємств харчової промисловості, спрямований на оцінку ефективності їх діяльності як у цілому, так і окремих її видів (методика аналізу результативності діяльності), а також оцінка конкурентоспроможності їх діяльності (методика оцінки як внутрішньої конкурентоспроможності діяльності підприємства (компетитивності), так і зовнішньої), тобто ґрунтуватися на комплексному і системному підході. При оцінці ефективності та конкурентоспроможності діяльності необхідно застосовувати багаторівневий факторний аналіз на підставі сформованої системи показників: узагальнюючих, загальних, часткових, індивідуальних і специфічних [2, с. 59].

Як показало дослідження наукових праць, більшість вчених розглядають оцінювання ефективності діяльності через систему показників, виділяючи окремо один або декілька узагальнюючих – вузький процес оцінювання, якій дозволяє оцінити стан ефективності підприємства або використання окремого виду ресурсу, капіталу та системи показників для оцінки в цілому ефективності діяльності підприємства, усіх видів ресурсів, використання капіталу тощо та проведення їх факторного аналізу – широкий процес оцінювання. Такий підхід дозволяє авторам у системі показників структурувати їх на загальні або узагальнюючі та часткові показники, а також на кількісні та якісні.

Гончарук А. Г., розглядаючи показники ефективності виробництва для підприємств харчової промисловості, виділив та обґрунтував їх переваги та недоліки [4, с. 85 – 87]: часткові показники (характеризують використання трудових, матеріальних енергетичних ресурсів, основних засобів (одного фактора)); багаторівнева продуктивність (характеризує вплив більш, ніж одного фактора та враховує такі фактори виробництва, як капітал і праця, не враховуючи використання інших видів ресурсів); комплексний вимірник економічної ефективності (враховує вплив усіх кількісно-вимірjuвальних факторів виробництва в цілому та окремих факторів, але складний для обчислювання).

Когут А. Є. підкреслює, що застосування системи, яка включає безліч показників, ускладнює процес виміру ефективності діяльності підприємства та виділяє саме узагальнюючий показник ефективності, який не тільки спрощує систему оцінювання, а й може враховувати вплив великої кількості факторів, оскільки кожна

система – це діалектичне ціле, а не механічна система показників [5, с. 62].

Такий підхід не завжди можливо застосовувати для оцінювання ефективності діяльності підприємства та його конкурентоспроможності у зв'язку, наприклад, з поставленою метою дослідження та складністю самого об'єкта дослідження, його зовнішнього і внутрішнього середовища функціонування. Так, дослідження К. С. Дойчевої підтверджують, що для комплексного оцінювання ефективності діяльності підприємств харчової промисловості необхідна система показників, що відрізняється від вже існуючої ступенем деталізації оцінки шляхом додання до існуючих (узагальнюючого – рівень доданої вартості (норма доданої вартості на активи компанії та його зворотну величину – активоемність доданої вартості, загальна рентабельність діяльності підприємства) та накопичень у результатах діяльності (рентабельність окремих видів діяльності підприємства), часткових (характеризують використання окремих видів ресурсів за окремими видами діяльності), індивідуальних і специфічних показників, які дозволяють оцінювати ефективність звичайної діяльності підприємства за окремими її видами, різними ресурсами та ступенем їх використання [6].

Ще одним аспектом, який суттєво впливає на оцінювання ефективності діяльності та конкурентоспроможності підприємства, є фактор постійної зміни зовнішнього середовища його функціонування. Ми згодні з думкою М. В. Болдуева [7, с. 125 – 126], що гіпотеза зовнішніх чинників є однією з основних гіпотез формування стратегії розвитку підприємства та ефективного управління, оскільки чинники зовнішнього середовища на 80% визначають стратегію підприємства, а використання гіпотези фрактальності обумовленою теорією фрактального ринку, який в умовах невизначеності втрачає ліквідність і стабільність, що дозволяє ефективно організувати облік, економічний аналіз, прогнозування та суттєво впливає на склад та зміст проміжних і підсумкових фінансових, інших звітів й на прийняття управлінських рішень, а також ставить нові завдання перед управлінням і вибором методів.

Згідно з гіпотезою фрактальності підприємство розглядається як живий організм, який діє у зовнішньому середовищі, що швидко змінюється, та є фрактальним. «Фрактали (лат. «*fractus*» – ламаний, який складається з фрагментів) являють собою самостійно діючі підрозділи підприємства, цілі та дії яких можна чітко розмежувати» [8]. Варнеке Х.-Ю. підкреслює, що фрактальні підприємства створюються шляхом поєднання в цілому сіткоподібних, таких, що гнучко кооперуються, фракталів (відділів та структур) при високій інтенсивності інформаційних і комунікаційних зв'язків та являють повністю відкриті життєздатні системи, які оптимізують самі себе з точки зору конфігурації виробничого процесу і шляхів досягнення мети [8], – з одного боку. З іншого, враховуючи гіпотезу невизначеності, приводить до необхідності використання фракталів у структурі ринку: територіальних, часових тощо, – з метою врахування діяльності підприємств у нестабільно-

сті та суперечності зовнішнього середовища, що потребує коригування показників, встановлення їх діапазону або додання нових, які це враховують або перераховують. Тому виникає необхідність виділення фрактальних показників для проведення саме фрактального аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємства для визначення необхідності проведення імпаритетної реструктуризації підприємств.

Таким чином, система показників для оцінювання ступеню трансформації діяльності та персистентності її діяльності, крім узагальнюючого (у цілому характеризують ефективність діяльності підприємства), загального (характеризують ефективність окремих видів діяльності підприємства), часткових (характеризують використання окремих видів ресурсів та капіталу), а також індивідуальних і специфічних показників (характеризують використання окремих підгруп ресурсів та ресурсів, видів діяльності, які характерні для підприємства окремої галузі та враховують специфіку його галузевого функціонування або аспектів зовнішнього середовища), додавання фрактальних показників, які дозволяють проводити спостереження нестабільного зовнішнього середовища, скоригувати показники або встановити діапазон їх коливань, провести прогнозування майбутніх змін з метою усвідомлення та врахування умов внутрішньої і зовнішньої конкуренції та стійкої персистентності діяльності підприємства.

Ще одним аспектом при формуванні системи показників є достовірність їх розрахунку та сформованих даних для нього й проведення якісного факторного аналізу. Зокрема, уже традиційним є визначення такого часткового показника ефективності, як фондовіддача, на основі первісної вартості основних засобів, але розрахунок даного показника, визначеного за первісною вартістю, не відображає реальну віддачу основних операційних засобів, на відміну від балансової (залишкової) вартості. Такий підхід підтверджено й дослідженнями Ступницької Т. М. та Дойчевої К. С. [9, 10]. Враховуючи такий аспект, потребує трансформації показник рентабельності основних засобів підприємства, який би враховував їх стан. Так, чиста рентабельність основних засобів ($R_{оз}$) розраховується за традиційною формулою (1) співвідношенням чистого прибутку до середньорічної первісної вартості основних засобів:

$$R_{оз} = \frac{ЧП}{ОЗ_{перв}}, \quad (1)$$

де $R_{оз}$ – чиста рентабельність основних засобів; $ЧП$ – чистий прибуток; $ОЗ_{перв}$ – середньорічна первісна вартість основних засобів.

Враховуючи, що первісна вартість основних засобів дорівнює відношенню залишкової вартості основних засобів до коефіцієнта придатності (2), отримаємо трансформовану формулу рентабельності основних засобів підприємства, яка враховуватиме рівень їх придатності (3):

$$K_{прид} = \frac{ОЗ_{зал}}{ОЗ_{перв}} \rightarrow ОЗ_{перв} = \frac{ОЗ_{зал}}{K_{прид}}, \quad (2)$$

$$R_{Oz(зал)} = \frac{ЧП}{OZ_{зал}} \cdot K_{прод}, \quad (3)$$

де $OZ_{зал}$ – середньорічна залишкова вартість основних засобів; $K_{прод}$ – коефіцієнт придатності основних засобів.

Таким чином, формула (3) враховує реальну вартість основних засобів та їх рівень зношеності й дозволяє визначити реальну віддачу основних операційних засобів.

Зважаючи на те, що основні засоби є найважливішим ресурсом підприємства, ефективність їх використання – одним із вагоміших факторів підвищення ефективності діяльності, а показники їх використання відносяться до основних показників, які характеризують фінансовий стан підприємства, вважаємо за необхідне розширити діапазон дослідження показника, що розглядається, шляхом введення у факторну модель нових чинників. При цьому, залежно від видів й обсягів діяльності та потреб управління, можливі декілька варіантів розширення факторної системи рентабельності основних засобів підприємства.

За умови, що підприємство отримує прибуток тільки від реалізації продукції, введемо до моделі рентабельності основних засобів фактори виручки від реалізації продукції та величини активів підприємства (4):

$$\begin{aligned} R_{Oz} &= \frac{ЧП}{OZ_{зал}} \cdot K_{прод} = \frac{ЧП \cdot B \cdot A}{OZ_{зал} \cdot B \cdot A} \cdot K_{прод} = \\ &= \frac{ЧП}{B} \cdot \frac{B}{A} \cdot \frac{A}{OZ_{зал}} \cdot K_{прод} = R_{прод} \cdot K_{об.а} \cdot \frac{1}{\delta_{Oz}} \cdot K_{прод} \quad (4) \\ &= \frac{R_{прод} \cdot K_{об.а} \cdot K_{прод}}{\delta_{Oz}}, \end{aligned}$$

де B – виручка від реалізації продукції; A – величина активів підприємства; $R_{прод}$ – рентабельність продажів; $K_{об.а}$ – коефіцієнт оборотності активів (активівіддача); δ_{Oz} – частка основних засобів в активах підприємства.

За умови, що підприємство отримує прибуток від різних видів звичайної діяльності, для розрахунку замість виручки від реалізації продукції доцільно використовувати дохід від усіх видів звичайної діяльності, отриманий підприємством (обґрунтування такого підходу наведено в роботі [11]) (5):

$$\begin{aligned} R_{Oz} &= \frac{ЧП}{OZ_{зал}} \cdot K_{прод} = \frac{ЧП \cdot D \cdot A}{OZ_{зал} \cdot D \cdot A} \cdot K_{прод} = \\ &= \frac{ЧП}{D} \cdot \frac{D}{A} \cdot \frac{A}{OZ_{зал}} \cdot K_{прод} = R_{чист} \cdot K_{об.а} \cdot \frac{1}{\delta_{Oz}} \cdot K_{прод} = \\ &= \frac{R_{чист} \cdot K_{об.а} \cdot K_{прод}}{\delta_{Oz}}, \end{aligned} \quad (5)$$

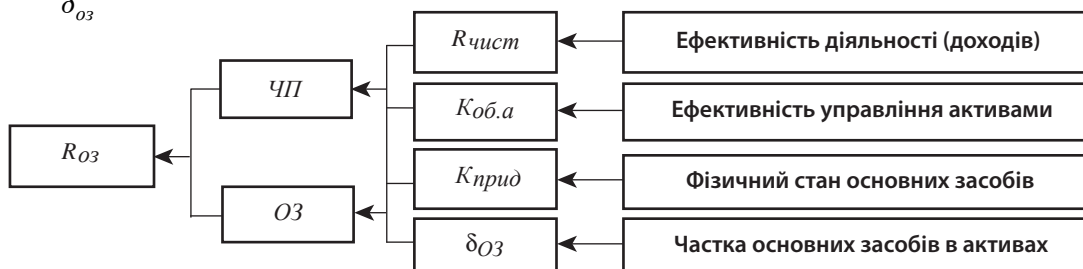

Рис. 1. Модель впливу факторів на чисту рентабельність основних засобів

де D – величина доходів, отриманих підприємством від усіх видів звичайної діяльності; $R_{чист}$ – чиста рентабельність доходів.

Таким чином, рентабельність основних засобів, як основи матеріально-технічної бази підприємства, може аналізуватися як функція, що прямо пропорційна рентабельності продажів, коефіцієнту оборотності активів, коефіцієнту придатності основних засобів і обернено пропорційна частці основних засобів в активах підприємства.

Графічну модель формування впливу факторів на чисту рентабельність основних засобів з метою подальшого оцінювання наведено на рис. 1.

За допомогою схеми факторного аналізу рентабельності можна наочно простежити вплив первинних факторів на формування комплексного показника, дати їх порівняльну характеристику і визначити причини їх зміни. Апробація моделі та розрахунок впливу факторів на рентабельність основних засобів наведена в табл. 2 (на підставі даних табл. 1). Причому, в цілях демонстрації дієвості використання моделі для аналізу, крім підприємств харчової промисловості, були обрані підприємства інших галузей.

ВИСНОВКИ

Таким чином, проведені дослідження підтверджують необхідність комплексного підходу для оцінювання ефективності діяльності підприємства та його конкурентоспроможності й створення системи показників, в якій окремою групою виділено фрактальні показники для проведення фрактального аналізу зміни показників для оцінювання ступеню трансформації діяльності підприємства та його персистентності в системі управління імпаритетною реструктуризацією підприємств харчової промисловості.

При формуванні системи показників та даних для їх розрахунку велике значення є достовірність їх розрахунку та проведення якісного факторного аналізу. Запропонований методичний підхід оцінювання ефективності використання основних засобів підприємства дозволяє не тільки проводити якісний факторний аналіз, але й показує основні напрямки зростання рентабельності основних засобів, а вивчення змін структурних компонентів дозволяє з'ясувати, які параметри діяльності найбільшою мірою вплинули або могли б вплинути на ефективність основних засобів підприємства. ■

Показники діяльності підприємств за 2012 – 2013 рр.

Показник	Підприємство							
	ПАТ «Чор-номорський суднобудівний завод»	ПАТ «Гребінківський машинобудівний завод»	ПрАТ з іноземними інвестиціями «Дніпропетровський олійноекстракційний завод»	ПАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»	ПАТ «Первомайський молочноконсервний комбінат»	ПАТ «Північтранс»	ПАТ Швейна фабрика «Воронін»	
Середньорічна залишкова вартість основних засобів, тис. грн	209589	35559	8043	738413	112256,5	81888,5	53167,5	
Середньорічна первісна вартість основних засобів, тис. грн	221177	35702	10003,5	329855	132360	43829	53627,5	
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	539019,5	75656	25784,5	997965,5	173809,5	109902	54752	
Середньорічна вартість активів, тис. грн	547493	75174	27461,5	832415,5	132360	62805,5	54145	
	1171592	76810	419601,5	830892,5	324966	104333,5	72560	
	1114284	75426	388619,5	544803,5	314358,5	56056	69970,5	
Чистий прибуток, тис. грн	207	596	31791	3925	8986	750	788	
	602	1542	38913	3792	11266	552	6	
Загальна величина доходів, тис. грн	292438	44002	304400	509221	349368	74656	45110	
	404971	149580	352560	689363	376033	74475	41643	
Чиста рентабельність ($R_{чист}$)	0,000708	0,01354484	0,104438	0,007708	0,025721	0,010046	0,017468	
	0,00148653	0,010309	0,110373	0,005501	0,02996	0,007412	0,000144	
Коефіцієнт оборотності активів (активовіддача) ($K_{об,а}$)	0,249607	0,57286812	0,72545	0,61286	1,075091	0,715552	0,621692	
	0,36343607	1,983136	0,907211	1,265342	1,196192	1,328582	0,595151	
Коефіцієнт придатності основних засобів ($K_{пр,об}$)	0,388834	0,47000899	0,311932	0,739918	0,645859	0,745105	0,97106	
	0,40398142	0,474925	0,364274	0,396262	1	0,697853	0,990442	
Частка основних засобів в активах ($\delta_{об}$)	0,178892	0,46294753	0,019168	0,888699	0,345441	0,784873	0,732738	
	0,19849248	0,473338	0,025741	0,605457	0,421048	0,781879	0,76643	
Рентабельність основних засобів ($R_{об}$)	0,00038403	0,007877763	1,23295	0,003933	0,0517	0,006824	0,014392	
	0,0011	0,020512	1,417002	0,004555	0,085116	0,008789	0,000111	

Результати факторного аналізу за показаним методичним підходом

Показник	Підприємство							
	ПАТ «Чор-номорський суднобудівний завод»	ПАТ «Гребінківський машинобудівний завод»	ПрАТ з іноземними інвестиціями «Дніпропетровський олійноекстракційний завод»	ПАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»	ПАТ «Первомайський молочноконсервний комбінат»	ПАТ «Північтранс»	ПАТ Швейна фабрика «Воронін»	
Рентабельність основних засобів ($R_{ос}$)	2013	0,00038403	0,007877763	1,23295	0,003933	0,0517	0,006824	0,014392
	2012	0,0011	0,020512	1,417002	0,004555	0,085116	0,008789	0,000111
	Δ	-0,00072	-0,01263	-0,18405	-0,00062	-0,03342	-0,00197	0,014281
Чиста рентабельність ($R_{чист}$)	2013	0,000708	0,01354484	0,104438	0,007708	0,025721	0,010046	0,017468
	2012	0,00148653	0,010309	0,110373	0,005501	0,02996	0,007412	0,000144
	Δ	-0,00078	0,003236	-0,00594	0,002207	-0,00424	0,002634	0,017324
Коефіцієнт оборотності активів (активівіддача) ($K_{об.а}$)	2013	0,249607	0,57286812	0,72545	0,61286	1,075091	0,715552	0,621692
	2012	0,36343607	1,983136	0,907211	1,265342	1,196192	1,328582	0,595151
	Δ	-0,11382907	-1,41027	-0,18176	-0,65248	-0,1211	-0,61303	0,026541
Коефіцієнт придатності основних засобів ($K_{прив}$)	2013	0,388834	0,47000899	0,311932	0,739918	0,645859	0,745105	0,97106
	2012	0,40398142	0,474925	0,364274	0,396262	1	0,697853	0,990442
	Δ	-0,01514742	-0,00492	-0,05234	0,343656	-0,35414	0,047252	-0,01938
Частка основних засобів в активах ($\delta_{ос}$)	2013	0,178892	0,46294753	0,019168	0,888699	0,345441	0,784873	0,732738
	2012	0,19849248	0,473338	0,025741	0,605457	0,421048	0,781879	0,76643
	Δ	-0,01960048	-0,01039	-0,00657	0,283242	-0,07561	0,002994	-0,03369
Вплив $R_{чист}$ на $R_{ос}$		-0,00058	0,006439	-0,07626	0,001828	-0,01205	0,003123	0,01332392
Вплив $K_{об.а}$ на $R_{ос}$		-0,00016	-0,01917	-0,26863	-0,00329	-0,0074	-0,0055	0,00059912
Вплив $K_{прив}$ на $R_{ос}$		-1,3486E-05	-8,1E-05	-0,15405	0,002681	-0,02326	0,000434	-0,0002746
Вплив $\delta_{ос}$ на $R_{ос}$		3,78434E-05	0,000173	0,314828	-0,00184	0,009283075	-2,6343E-05	0,00063284
Баланс		-0,00071662	-0,01263	-0,18412	-0,00062	-0,03341869	-0,00196518	0,01428128

ЛІТЕРАТУРА

1. Купріна Н. М. Реструктуризація підприємств харчової промисловості як механізм підвищення рівня їх економічної безпеки / Н. М. Купріна // Проблеми фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності в умовах інтеграції України в світову економіку : монографія ; за заг. ред. д. е. н., проф. В. В. Немченко ; Одеська національна академія харчових технологій. – Одеса : Фенікс, 2014. – С. 25 – 38.

2. Куприна Н. М. Инструменты проведения импаритетной реструктуризации предприятий пищевой промышленности / Н. М. Куприна // Інноваційна економіка. – Тернопіль, 2012. – № 11 (37). – С. 58 – 60.

3. Куприна Н. М. Конкурентоспособность предприятия: виды и уровень / Н. М. Куприна // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць. – Спец. вип. «Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи»: у 2-х ч., Ч. 1. – К. : КНЕУ, 2011. – С. 564 – 572.

4. Гончарук А. Г. Методологические основы оценки и управления эффективностью предприятия: монография / А. Г. Гончарук. – Одесса : Астропринт, 2008. – 288 с.

5. Когут А. Е. Эффективность промышленного производства / А. Е. Когут // Л. : Наука, 1983. – 176 с.

6. Дойчева К. С. Особливості оцінювання ефективності діяльності промислового підприємства / К. С. Дойчева // Управління фінансово-економічною безпекою підприємств харчової промисловості України: аналіз і синтез методів : монографія; за заг. ред. д. е. н., проф. В. В. Немченко ; Одеська національна академія харчових технологій. – Одеса : Фенікс, 2013. – С. 89 – 101.

7. Болдуев М. В. Концептуальні підходи формування стратегічної бухгалтерії / М. В. Болдуев // Вісник Запорізького національного університету: Економічні науки. – 2010. – № 3 (7). – С. 122 – 128.

8. Варнеке Х.-Ю. Революция в предпринимательской культуре. Фрактальное предприятие / Х.-Ю. Варнеке. – М. : МАИК «Наука/Интерпериодика», 1999. – С. 157 – 232.

9. Ступницкая Т. М. Анализ показателей эффективности использования основного капитала промышленного предприятия / Т. М. Ступницкая // Економіка: проблеми теорії і практики : зб. наук. праць. – Вип. 222. – Т. II. – Дніпропетровськ, 2007. – С. 351 – 356.

10. Дойчева К. С. Методичні аспекти визначення ефективності діяльності підприємств харчової промисловості / К. С. Дойчева // Аграрний вісник Причорномор'я: Економічні науки : зб. наук. праць. – Вип. 60. – Одеса : СПДФО Балущко І. В., 2011. – С. 60 – 62.

11. Каткова Н. В. Методичні аспекти розрахунку показників ефективності діяльності суб'єктів господарювання / Н. В. Каткова, Н. В. Приходько // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету: Економічні науки ; за ред. М. Ф. Кропивка. – Мелітополь : Вид-во «Мелітопольська типографія «Люкс». – 2012. – № 3 (19). – С. 138 – 145.

REFERENCES

Bolduiev, M. V. "Kontseptualni pidkhody formuvannia stratehichnoi bukhhalterii" [Conceptual approaches to formation of strategic accounts]. *Visnyk Zaporizskoho natsionalnoho universytetu. Seriya "Ekonomichni nauky"*, no. 3 (7) (2010): 122-128.

Doicheva, K. S. "Osoblyvosti otsiniuvannia efektyvnosti diialnosti promyslovoho pidpriemstva" [Features evaluating the efficiency of industrial enterprises]. In *Upravlinnia finansovo-ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstv kharchovoi promyslovosti Ukrainy: analiz i syntez metodiv*, 89-101. Odesa: Feniks, 2013.

Doicheva, K. S. "Metodychni aspekty vyznachennia efektyvnosti diialnosti pidpriemstv kharchovoi promyslovosti" [Me-

thodical aspects of determining the efficiency of the food industry]. *Ahrarnyi visnyk Prychornomor'ia. Seriya "Ekonomichni nauky"*, no. 60 (2011): 60-62.

Goncharuk, A. H. *Metodologicheskie osnovy otsenki i upravleniya effektivnostiu predpriyatiya* [Methodological bases of evaluation and performance management]. Odesa: Astroprint, 2008.

Kogut, A. E. *Effektivnost promyshlennogo proizvodstva* [The efficiency of industrial production]. Leningrad: Nauka, 1983.

Kuprina, N. M. "Instrumenty provedeniya imparitetnoy restrukturyzatsii predpriyatiy pishchevoy promyshlennosti" [Tools imparity restructuring of the food industry]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 11 (37) (2012): 58-60.

Kuprina, N. M. "Restrukuryzatsiia pidpriemstv kharchovoi promyslovosti iak mekhanizm pidvyshchennia rivnia ikh ekonomichnoi bezpeky" [Restructuring the food industry as a mechanism to enhance their economic security]. In *Problemy finansovo-ekonomichnoi bezpeky sub'iektiv hospodarskoi diialnosti v umovakh intehratsii Ukrainy v svitovu ekonomiku*, 25-38. Odesa: Feniks, 2014.

Kuprina, N. M. "Konkurentosposobnost predpriyatiya: vidi i uroven" [The competitiveness of the enterprise: types and levels]. *Formuvannia rynkovoї ekonomiky: Rehionalnyi rozvytok Ukrainy: problemy ta perspektyvy*, vol. 1 (2011): 564-572.

Katkova, N. V., and Prykhodko, N. V. "Metodychni aspekty rozrakhunku pokaznykiv efektyvnosti diialnosti sub'iektiv hospodariuvannia" [Methodological aspects of calculating performance indicators entities]. *Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnoho ahrotekhnolohichnoho universytetu. Seriya "Ekonomichni nauky"*, no. 3 (19) (2012): 138-145.

Stupnitskaya, T. M. "Analiz pokazateley effektivnosti ispolzovaniya osnovnogo kapitala promyshlennogo predpriyatiya" [Analysis of the performance of capital resources of the industrial enterprise]. *Ekonomika: problemy teorii i praktyky*, vol. II, no. 222 (2007): 351-356.

Varneke, Kh.-Yu. *Revolutsiia v predprinimatelskoy kulture. Fraktalnoe predpriatie* [The revolution in entrepreneurial culture. Fractal company]. Moscow: MAIK «Nauka/Interperiodika», 1999.